

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Sórele	Petrea dela Cluș.
Profesorul Iordache	Marg. Moldovan.
Dragoste	Ilie Demetrescu.
Secretarul și Bucătarul	Scribe și Mélesville.
Intre risipuri III.	T. Bocancea.
„Vorbă slabă“	Brebenel.
Rămurele :	
„Păcală“ între români	Silvestru Moldovan.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

SÓRELE.

Dedicație Domnului V. A. Urechiă.

*Printre stelele ce vecinic
Sbatu-să pe-al lor hotar
Sórele e ca un far,
Ca o rază de nădejde
Printre zile de amar.*

*Ele tremură într'una,
Vecinic într'acelaș loc,
Au acelaș chip de joc,
Pe când sórele alérgă
După zile de noroc.*

*Noi românii 'n astă țară
Ca și stele presărați,
Când de greu vom fi scăpați,
Să 'nțelegeți că de-un sóre
Ni s'a pus puterea 'n braț.*

*El alérgă pe la némuri,
Pe când noi țipăm pe loc.
El ne cécă de noroc
Și cu glasul nost de aur
Spune chinul nost' de foc.*

*Sorii nostri sē perdură
Sub al temnițelor zid;
Iar dușmanii 'n fețe rîd,
Insē sufletul le sbate
Sub un temet trist și hîd,*

*Căci vedénd de altă parte
Sórele ce-acum avem,
O, vē jur români, — sē tem!!
Noi sē dicem: **Se trăiescă
Sórele ce-acum avem!!***

Petrea dela Gluș.

PROFESORUL IORDACHE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Viorica nu scia nimic despre cele ce s'au petrecut și află fórté la întéles și fórté natural purtarea lui Veran. Nu așa era insē cu Eleonora.

Pe ea o supéra grozav afabilitatea cea mare a lui Veran. O muștra la inimă, căci observase ea, că între tinerii aceștia era ceva. Apoi din zimbetul ironic al lui Veran observă, că acesta nutresce ură formală față de Padu. Ei dar ce sē dică? Padu îi era cunoscut

vechiu, îi era prietinel cel mai intim din copilărie. Și după o despărțire așa de lungă aveau multe de spus unul altuia. Au crescut împreună, și-au început scóla împreună, multe suveniri plăcute ale copilăriei sale erau legate de acest prietin. Ei își cunoseau viața de când numai își aduceau aminte, până la despărțirea de acum câți-va ani, care a fost fórté tristă pentru ei, căci au trăit până atunci ca frați. Eleonora simțea față de Padu

atrageră și nu o putea ascunde. Nu era iubire sentimentul acesta, ci un fel de interes și simpatie reciprocă.

Chiar și din partea domnului și domnei Căldărescu era primit Padu foarte familiar și prietinesc.

Indată după ce a aflat doamna Căldărescu, că Veran a fost la ei și că s'a purtat afabil ca și până aci, i-au dispărut norii de pe frunte și casa întrăgă a intrat ărași în curentul său obicinuit.

Doamna Căldărescu își începă planuri nouă de căsătorie. Sara când totă casa era liniștită, doamna Căldărescu era în odaia de lucru a soțului ei și plănuiă viitorul.

— Veți Petre dragă, Padu acesta nu ar fi rea parte pentru Viorica, ce crezi tu?

— Ei, ce se cred — răspuse domnul Căldărescu, slobozind un fum gros din ciubuc — nu pot dice nimic, dăr nu vom pune ăla la foc și iepurele e încă în pădure. — Padu mai are de studiat încă un an, apoi se-și creeze poziție și altele multe ale vieții.

— Bine, bine, dăr Viorica pôte aștepta, că-i tinără, ce Dómne se se grăbescă așa.

— Iacă ce parțial judeci. Da Eleonora nu-i tinără? Tu cu tôte aste o măriți.

— Acea e alta.

— Ce alta? Măritat ca și alt măritat.

— Da, dar Veran e o parte, pe care nu o pôte omul lăsa din mână.

— Apropo de Veran. Ce mai dice el, ce a avut, cum . . . ?

— Cine scie ce va fi avut; vr'un gărgăun tineresc, scii cum sunt tinerii, le sare totă nimica în nas. Astăzi, spun fetele, a fost ca și de alte-ori afabil și destul de vesel. — Mulțămită lui Dumnezeu, că nu s'a iscat ceva rău, căci aveam presimțiri curioase.

— Aș' nu va fi nimic, numai — ce se dice — Padu acesta — acesta de nu ar . . .

— Ce, ce, pe Padu trebuie să 'l căștigăm pentru Viorica.

— Bine-i, dar mie par' că nu-mi așa place de el . . .

— Nu îți mai face cine scie ce inchipuiri.

— Mai stă el mult pe aici?

— Spunea că va mai sta câteva zile, sau pôte și mai mult.

— Dar' Veran?

— De el nu sciu bine.

Domnul Căldărescu era om de vârstă acum. Era de natură môle, cumpănit în tôte, și cu multă chibzu-ělă. Ii trebuia cam mult se combineze, până se decidea la un lucru, dar acela era apoi făcut cum se cade. Tôte le făcea cu socotělă și pe rind.

Doamna Căldărescu era tocmai contrariul lui. Ea era iute la fire, iute la lucru, iute la mânie, la tôte. Fără multe calculații făcea tot ce-i da la cap. Trăia în vecinice combinații, atât personale, cât și străine și din cari nu se realisau decât o parte, cu tôte aceste continua înainte. Nu o intimidă în planuri nici cele mai mari obstacole; pentru dënșă totul era posibil — în plănui și apoi cele mai multe plănui și rămăneau.

— Sâmbătă se dăm o cină pentru Veran, — dice doamna Căldărescu cătră soțul ei — și se invităm încă pe câți-va dintre amicii casei, să înțelege apoi, că Padu să fie invitat înainte la toți.

— Putem, dacă vrei tu — răspuse Căldărescu cam cu gura jumătate, căci dënșul era inimicul formațiilor dela astfel de festivități. Tôtă industrierea și-o afla în odaia lui de lucru, unde îmbrăcat într'un halat comod putea negenat și neconturbat să-și fumeze ciubucul și să cetescă gazetele, cari îi răpeau timp însemnat.

În ziua următoare doamna Căldărescu eși la plimbare cu Eleonora și cu Viorica. În cale au întâlnit pe Padu, care se asocia și el.

Ca și de alte-ori, așa și acum Padu să ocupa numai cu Eleonora. Ii povestea mereu despre cele întemplate în anii din urmă și Eleonora zimbea câte odată,

RĂMURELE.

„Păcală“ între români.

— Scrisore deschisă prietinului A. V. —

Iubite amice!

Imi scrii, se-ți trimit prin o librărie de aici: *Isprăvile lui Păcală, epopee populară în 24 de cânturi, de Petru Dulfu*, carte interesantă, apărută acum de curând la București și provădută cu 55 de ilustrațiuni lucrăte de Jiquidi și Hlavsa, desemnatori din București.

Eu și-am împlinit cu plăcere dorința, și-am procurat cartea, și sper, că o vei primi în curând. Până când însă îți va sosi, viu a-ți serie ceva despre ea, a și-o face puțin cunoscută.

Tu, iubite A. cunosci dimpreună cu mine pe iubitul și talentatul nostru poet Petru Dulfu, il cunosci, de când eram copii, așa dicând și ne făceam studiile la liceul rom. cat. unguresc din Cluș. El era înaintea noastră cu câteva clase și scii, cât de mult admirăm posesiile lui, primele încercări, ce le publica în fôia societății de lectură a studenților români dela liceul amintit. Căci trebuie să spun, nu pentru tine, amice, cari cunosci împrejurările din trecut și de acum din Cluș, ci pentru aceia dintre cetitori, cari pôte nu le-ar cunósce, că prin anii 70 și mai înainte, liceul catolic unguresc din Cluș era năpădit de români. Ei și-au for-

mat o societate de lectură și și-au creat la ea din colecte și donațiuni o bibliotecă mărișoră, care cuprindea opurile mai însemnate românesci. Studenții se adunau la ședințe în scôla, aflătoare în reședința protopopului și capelanului român gr. cat.

În aceste case era instalată și bibliotecă, ér protectorul societății era protopopul, care propunea religiunea și limba română în cursul superior al liceului. Tu scii, amice, cu ce plăcere ne adunam noi, studenții români, la ședințele acestei societăți a noastre, unde audeam resonând dulcea și armonioasă noastră limbă și învățam a cunósce lucrările de valóre ale literaturii noastre. Ați, precum vei scii și tu, lucrurile s'au schimbat; studenții români la liceul unguresc, mereu persecutați și bajocoriți s'au imputinat, ér societatea deși mai există, persecutată și ea preste măsură, abia mai dă semne de viață.

Dar să lăsăm acest trist tablou al prezentului, preștit studenților români de dușmanii nēmului nostru.

Îți aduci aminte, că noi în acésta societate am auzit întâiu cetindu-ni-se produse de-ale lirei lui Petru Dulfu. După aceea la societatea „Iulia“ din Cluș, apoi am cetit poesii de el prin diferite foi de ale noastre din Ardel și din România.

Acum poetul cu reputație vine și ne presintă o epopee populară, *Isprăvile lui Păcală*, adunate dela popor, vorba lui Anton Pan:

Dela lume adunate
Și ăraș la lume date,

lăsând se ii să vadă cele două șire de dinți mărunței albi ca fildeșul. Când zimbea ii se formau două gropițe rotunjore în obrajii grăsuții. Padu tăcea deodată și privirile ii se opreau la acele gropițe ispititoare, aceste apoi ii scorneau nouă poftă de vorbit și ei își petreceau foarte bine. Pe când erau mai veseli le ese Veran în cale. Salută damele și fără a mai lăsa timp, luă pe Eleonora la braț și se adresă către Padu.

— Domnule ești un obraznic.

— Ce însemnă acésta?

— N'am să îți dau acum sémă!

— Las' că ne vom revedea.

Dicând aceste Padu dispărură la un colț de stradă cu fața roșie și ochii inflăcârați de mânie.

— Las, că te invet eu, — își dișe el mergend — te invet eu, că m'ai făcut acum de câte-va ori de batjocură. — Iti arēt eu câte stele sunt pe cer, lasă numai pe mine.

(Va urma.)

DRAGOSTE.

— Dar bine, mē, Sorine, 'i an
De când pe-aici n'ai dat.
Ce? Te-ai lăsat de-al nostru plan?
Ori m'ai uitat?!

— Ba nu Iléno, — sunt nebun
Și-acum de chipul tēu,
Și-am venit din munți să-ți spun
Biet! dorul meu.

Mi se părea că-i drumul lung,
Că prea cotesce des, —
Voiam să sbor ca să ajung, —
M'ai înțeles?!

— Hei, mē Sorine, cu te crez,
Căci tot ca tine, eu
Credeam că o să aiurez
De dorul tēu.

Dar, uite-acum, când ești aci,
Imi vine, zēu, să cânt;
Oh! dragostea-mi va dăimū
Cât ēt pământ.

Și 'n ochi, ei doi, se tot privesc
Și 'mbrățișaji, se string;
De bucurie nu grăesc
Și nici nu plâng.

Se sărutară-apoi cu dor
Și ér s'a 'mbrățișat;
Iar luna blând de dragul lor
S'a arētat.

Bucuresci, 14 Septembrie, 1894.

Ilie Demetrescu.

dar date în o formă frumoasă, artistică și atrăgătoare, în versuri line, plăcute și în o limbă dulce, ca fagurul de miere.

Geniul ager și glumeț al poporului nostru a creat pe Păcală, în diferite variațiuni, ér poetul genial adunându-le, le-a contopit cu măiestrie în un întreg, formând din ele o epopee.

Cartea ni se presintă atrăgătoare. Pe învălitoare se zărește în fund conturnele unui sat, apoi se vede Păcală „călător prin lumea mare“, cum merge la drum, sprinten și vesel, cu straița în spate, acățată în băț.

Ea se începe cu un prolog, în care poetul ne spune, că ce este cuprinsul cărții:

„E povestea lui Păcală, călător prin lumea mare
Cel ce 'n fapte iscusite pe pământ păreche n'are;
Cel ce 'n viața-i nici de ómeni, nici de draci nu se 'nspăimēntă,
Ci-a juca pe toți îi face, cum din fluier el le cântă“.

și mai departe ne spune, că a adunat istoriile lui Păcală, ca să nu se pérđă, să nu se uite, după cum sunt amenințate a se pierde basmele nōstre, cutropite de realitatea vieții moderne și cu scop, ca să înveselēscă cu ea pe cetitorii, căci:

Ce ne-am face cu atâtea griji, povești de n'ar fi 'n lume?
Nu-i plăcere, nu-i viață, unde nu-s povești și glume!
L'al povestii dulce farmec gânduri, griji, se mai alină,
Și trăim o clipă-două într'o lume mai senină.

În cântul întâi poetul caracterisēză pe Păcală și scopul rătăcirilor lui prin lume, fiind el:

Bun cu cei buni și de trébă, — mai milos decât un frate,
Dar dușman celor cu cuget aplecat spre răutate:
De copil chiar, pentru-aceștia ură el purta în gându-i,
Și-i plăcea de ei să-și facă ris, întruna păcălindu-i.

și apoi e descrisă păcălăla, ce o face fraților sei *prea lacomi*. Din acésta păcălăla Păcală se alege cu o vacă, rămasă dela bătrânul tată al lor. În cântul al doilea Păcală vinde vaca unui stejar, la rădăcina căruia găsesce o căldare de galbini. Comóra aflată o descopere fraților sei în cântul al treilea. În cel următor urmēză fuga fraților în pădure, când Păcală pedepsește pe un vecin al lor, fiind acesta „artăgaș și rēu la suflet“ și apoi fuge și el trăgēnd ușa casei după sine, fiindcă așa i-au diș frații lui la plecarea. În cântul al cincilea e întâlnirea cu hoții în pădure; din incurcala ce o pregătesce Păcală, frații lui cei *lacomi* se alege fără bani. Păcală nu ia din prada hoților decât un sac cu tāmăie, cu care în cântul al șaselea face jertfă sfântă lui Dumneđeu, pentru ce el primesce în dar dela Domnul un fluier magic.

O variantă a isprăvilor, cuprinse în cântul II—V a fost publicată în „Rândunica“ în formă de poveste, cu numele „Serintitul“, ér cântul al VI-lea a fost publicat din bunăvoința poetului în fōia nōstră, precum scii, în nrul 7. cu titula „Jertfa lui Păcală“.

După întâmplările aceste, Păcală rătăci mai mult timp prin codrii pustii, ér dela o vreme abătēndu-se érăș printre ómeni, sosese într'un sat. Aici spre marea lui mirare, dă de frații sei, pe cari îi află într'o stare

SECRETARUL ȘI BUCĂTARUL.

Comedie într'un act.

(Urmare.)

Scribe și Mélesville.

SCENA 7.

Cimpoi (singur) Servitorii aceștia sunt într'adevăr modești, pentru o livrea așa de elegantă. Nă, *Cimpoi*le din Strassburg, numai ține-te bine, căci esti pe cale de a-ți face norocul. Nu este un lucru mic, fără recomandatie, fără protecțiune să ajungi într'o casă bucătar. Așa o îndrăsnelă este totdeauna însoțitoră unui talent de bucătărie neobicinuit! — La urmă nu pot perde nimica. Baronul Sauvecourt mi-a abțis în Strassburg (incet) m'a alungat. Un loc mai bun nu mai găsesc în viața mea; un bărbat însurat, care trăia ca un burlac; nevasta și copilul nu i-am vădut nici măcar odată; dar pentru aceea gurmand, un pricepător, un gust fin, da iute, iute!! Să mă alunge... să-mi abțică nefind ortolana la minut servită? Da, Dumneșeu meu! Eu nu sunt un bucătar de rënd; eu gust, și nu gust numai din bucatele mele, eu nu pun numai pe nimerite din talele boeresci la o parte, dejositor! Eu filosofez asupra castrónelor mele! Nemulțămitor destin, ce-mi folosește mie aducerea aminte de mărimea mea din trecut, cum în vremile eroismului aprindeam regimente întregi cu cuțitele și furcuțele pentru fapte mari; eu, care în adença comoditate a castrónelor englezesci, o sciam împreună cu elasticile castrone franțozesci. Ce-mi folosește mie dîcându-mi cu mare sfîntenie Iulius Cesar à la Rostbeaf și Nero à la sauce piquante. Au trecut vremurile acelea! — O, cum vë invidiez eu pe voi bucătarilor, răsăriți din semințe mai pröste, departe de gastronomia cabalelor, pöte la vre-un brutar cinstit, sau berăria învërtind simplul pancov. (din tonul impresionat revenind érași în tonul său propriu) Totuși, încă odată capul su! Vin. *Cimpoi*ule fă-ți curagiu; nu se cade genului tēu, să adormi lângă baioneta învërtitorului de friptură.

SCENA 8.

Antoniu, *Cimpoi*u, un servitor.*Servitorul*. Cum Vë spun — aicea este.*Antoniu*. Bine.*Servitorul* (dispare)*Antoniu*. Pot să imi permit, să întreb de numele D-tale?*Cimpoi*u. *Cimpoi*u, servul D-tale.*Antoniu* (în sine) Aha! (tare) Și D-ta ai fost mai înainte?*Cimpoi*u. De trecutul meu, vorbind sincer și mai pe scurt; tocmai am intrerupt serviciul la Baronul Sauvecourt.*Antoniu*. (frecându-și mâinile) Este corect. (tare) Ađi diminiță am vorbit cu Baronul și mi-a amintit despre D-ta.*Cimpoi*u. Sigur că nu tocmai laudabil — căci...*Antoniu*. He, he, he, să pare a nu fi tocmai amicul D-tale; el scia, că o să te presenti astăđi, și mi-a interđis a te primi, și trebuie să-ți descoper, fiind prietinel cel mai bun al stăpănului meu, așa...*Cimpoi*u. Am înțeles. Baronul este unul dintre acele stomacuri nemulțămitoare, de cari în viața mea forte des am avut parte. Adio! Poftă bună! (iși ia pălăria)*Antoniu*. Un moment! Intr'aceea însă Contesa Elise s'a interesat forte mult pentru D-ta.*Cimpoi*u. Contesa Elise? — acésta nu o înțeleg. Pöte să mă fi vădut la dl Baron.*Antoniu*. Așa trebuie că va fi. Dënza V'a recomandat, și mă pricepi, nu o pot refusa. D-ta ești primit, și de aci înainte Vë țineți de casa Escelenții Sale.*Cimpoi*u. Fie numele tēu laudat Dömné (iși ia pălăria jos).

de compătimit, adecă cu nasurile tăiate. El află, că popa din acest sat le-a tăiat nasurile și afară de acésta auđind, că e om rău, care chinuia pe toți sătenii să hotăresce să-l pedepsescă și să bagă slugă la el.

În cântul al șeptelea vedem cum se întemplă acésta și cum popa îl légă pe Păcală cu contract, cugetând că l'a prins de-i va slugi în cinste. Dar de astădată popa cel rău a pățit-o. Păcală într'atata îl năcăjesce și atâtea pagube și necazuri îi face, încât popa se hotăresce să fugă; dar Păcală, virit în sac pe ascuns, nu se lasă de el și numai atunci îl părăsesce, când îi taie o curea pe *spinare*, cum avea de gând în început să-i facă lui popa. Aceste isprăvi sunt cuprinse în cântul VIII—XIV.

Cântul al cinspredecelea cuprinde păcălăla nuntașilor și a miresei, ér al șasespredecelea este întâlnirea lui Păcală cu Tandală și isprăvile lor cu ómenii din un sat și cu hoții. În cântul al șeptespredecelea îl aflăm pe Păcală însurat.

Însurătórea dá multă bătaie de cap lui Păcală, căci étă ce gânduri îi treceau prin cap:

Ești sërăc și ia-i sërăcă?... Amărit îți este trailul
Grijele se țin de capu-ți, cum de oi se ține scaiul...
Iai bogată?... Te bagi slugă!... Ți-ai luat stăpână 'n casă.
Ține ea în mână cârma, și de tine nici că-i pasă!...
și în urmă Păcală étă cum nimeri:

Sóta lui era — de mijloc! — întru tóte potrivită:
Nici prea prea, nici forte forte; nici frumósă, nici urită;
Nici bogată, nici sërăcă chiar de tot peste măsură...
Un cusur avea ea numai: că — era cam rea de gură!

ori făcea bine, ori rău, femeia tot cu gura pe el era. Vëdënd asta Păcală o ia preste picior și o năcăjesce, pân' ce ea îi dá drumul.

Păcală eșind éráș la largul său pedepsese pe o sóță necredincióasă, pe o preotésă, care avea legături de dragoste cu cumétrul popii, (cânt. XVIII—XX) apoi păcălesce pe un boier, în cântul douăzeci și unul și doi. Aceste isprăvi ale lui Păcală sunt forte hazlii.

În sfirșit Păcală dus de dorul de casă să așađă în satul, unde s'a născut, în căscióra părintéscă și în cele două cãnturi din urmă păcălesce pe săteni, cari voiau să-l repuie și în sfirșit să face om bogat și:

A trăit voios, de tóte în belșug avënd, mulți ani;
Ba, de n'a murit, trăiesce chiar și astăđi... Și cu-acestea, —
O închin spre sănătate! — Isprăvitu-mi-am povestea.

A făcut el, nu e vorbă, și pe urmă de-ale lui
Glume și drăcii, multime! Dar de-aș sta eu să vë spui,
Pân' la una, tóte, tóte, câte el a sevërșit:
Povestirea-mi nici-odată nu ar mai avea — sfirșit.

Acésta este, iubite A. în nucleo cartea *Isprăvile lui Păcală*, a cărei cetire cred, că-ți va cauza plăcere.

„Păcală“ al lui Dulfu ar trebui să cutriere tótă lumea românéscă, să între, ca în lumea din povești, prin tóte satele și casele românesci.

Silvestru Moldovan.

Antoniu Aici! (cu un mic semn spre scriitor) Aici o să lucrați, să Vă arătați arta.

Cimpoi. (privind încolo și încóce) Aici? — Hm! (incet) Nu văd nici măcar o sobă de mână.

Antoniu. Ce privesce salariul —

Cimpoi. (incet) Salariu? nobil limbajiu! Pe la noi să dice simbrie.

Antoniu. Așadară o să primesci 5000 franci.

Cimpoi. Cinci mii de franci?

Antoniu. O să mâncați la o masă cu Escelența Sa.

Cimpoi. Este prea mult, la o masă pôte voiui fi silit să-mi ascult laudele... timiditatea mea...

Antoniu. Lauda ómenilor mari este așa de plăcută.

Cimpoi. Fórte corect, funcțiunea mea influințează fără indoială asupra gurii Escelenței Sale; însă la o masă... (face reverințe)

Antoniu. De garderoba D-tale o să se îngrijescă tot Escelența Sa.

Cimpoi. De! Vestmintele le cam putem cruța în slujba noastră, abstrăgând dela pete, cari sunt inevitabile.

Antoniu. Sigur, mai cu samă când se dictează repede. — Aici este penă, cernelă, hârtie, tot ce aveți de lipsă.

Cimpoi. (incet) Cel mai nou sistem de bucătărie (tare) Scusați! Care dintre posturi mi l'a destinat mie?

Antoniu. Secretar! Secretar!

Cimpoi. Ce? Eu sunt Secretar?

Antoniu. Nu ești mulțămít?

Cimpoi. Mă rog, peste mulțămít; Eu... Eu... eu adecă aveam altă ceva de gând, însă dacă contesa poruncesce, pe de altă parte poruncesc cele 5000 de franci, voiui rămânea dar secretar.

Antoniu. Aci lipit este odaia D-tale, Vă rog să Vă aranjați puțin toaleta. Totul este pregătit; Gheroc, vestă, tot, tot!

Cimpoi. Ce privesce vestele, stau bine, veste cu mâneci, gileți.

Antoniu. (arătându-i ușa cabinetului) La revedere. Acolo Vă este odaia.

Cimpoi. (este deja afară)

Antoniu. Așa, așa, drept înainte! (ii face semn cu mâna) La drépta! La drépta! Nu, la drépta! Așa, așa bravo!

(face compliment) Supusul serv; de nu l'aș fi îndreptat; ar fi ajuns drept în bucătărie. Ah. Se pare un bărbat escelent. Slavă Domnului, casa noastră se formeză; ne mai lipsesce un bucătar și basta! Baron Sauvecourt voia să ne propuie. Da! Imi aduc aminte, că vorbea despre unul — admirabil, admirabil!

SCENA 9.

Adolf. *Antoniu.*

Adolf. (la o parte) Sigur intendantul; cel puțin esteriorul și lochenele pudrate consumă cu descrierea Elisei.

Antoniu. Cu ce vă pot servi?

Adolf. Domnul meu, numele meu este Rousseau, și vin în privința postului sciut.

Antoniu. Pentru care post?

Adolf. Pentru postul vacant.

Antoniu. V'ați cam întârziat, pentru că nouă ni s'a recomandat deja un altul.

Adolf. Unul pôte cu atestate mai slabe, în privința desterității ca mine. (ii predă hârtiile)

Antoniu (răsfoind) Bine — charmant! Ei, ei Marguise Limges! Ah! Un fin gâtlej, puțini gurmanđi ca el (cettese) „Recomand pe aducătorul hârtiilor de un tînăr fórte talentat, dintr'o familie bună și pentru care indeoșebi mă interesez“. — Atestatele sunt bune.

Adolf. Trebuie să fie. (la o parte) Căci am urmat povețele mai multor bărbați renumiți și ici coela mi s'a scris lauda.

Antoniu. Cu părere de rău însă Baronul Sauvecourt ne-a recomandat deja unul, a cărui sosire o așteptăm în tot momentul.

Adolf. (la o parte) Drace, tatăl meu? Ce e asta? (tare) Vă rog dle intendant a lua în considerare rugarea mea, și dacă împrejurări particulare, V'ar putea determina, atunci — (ii pune în mână o pungă fără să observe cineva)

Antoniu (incet) Să vede la moment, că tînărul acesta a servit în casele cele mai bune. (tare) Bine, să fie; văd deslușit că ai deosebite merite; promiteți talente mari; cu tot Baronul, meriți ca să se facă o încercare cu D-ta; dacă ții și urmez... și te vei purta bine, o să Te țină și mai departe.

(Va urma.)

ÎN TRE RISIPURI.

III.

Găsesc și 'n ea frumșeța glacială,
Ce-o pórta dalba noptilor regină,
De licăre 'n splendórea-i de lumină
Pe drumul robilor, cu fața pală.

Mă cuceresce gingașa-i ivélă,
Imaginea-i desfășurând deplină,
Atunci simțirile-mi la ea se 'nchină
Prăpăstuindu-i-se de 'nvoială.

Sermanilor! Natura tot subjugă,
Căci legile-i sunt făr' d'al vost adaus
Iar timpul sbórá 'n neoprită fugă.

Ca mâni dormi-veți cel d'apoi repaos,
Și urmele 'ncepând să se distrugă
Vă cufundați în al uitării haos.

T. Bocancea.

„VORBĂ SLABĂ“

(Din „Țara-Oltului“)

Un „Weker“ natural, negru-alb, cu cîda bifurcată ce s'a fost sălășluit în măestrutul său euib de sub strășina locuinței mele, prin asprele, metalic cărțăitóre cirichi-plicuri mă tredea regulat în fie-care diminétă deodată cu incolțitul aurorei.

Fără a-i putea comunica îi eram recunoscător pentru serviciul înconșciu ce mi-l făcea. Căci un pacient ipochondric a lui Kneip fiind, în lipsă de altă ocupațiune, am introdus în programa lucrărilor mele din vacanța de vară, preumblarea prin rîouă, după tipicul savantului „apofil“.

Și mă simțeam tare bine.

Dar într'o diminétă de târđie vară, iubitul meu „Weker“ îmi denégă serviciul.

Nu-mi puteam da sémă de cauza acestui eveniment neobicinuit. Dar mi-am esplicat curénd. Eșind adecă afară mai târđiu ca de obicei, constatez cu părere de rêu, că „o brumă a dat peste mândrele flori... și tóte muriră — periră“. Êr pe coperișul bisericei „grecilor“ din Făgăraș „Wekerul“ meu a fost intrunit întréga poporațiune bifurcată din vecinătate și jur, într'un „meeting de protestare“, și discutau „fórté infierbêntat“, la redactarea unui „memorand“ contra prematurului proiect de lege al ministrului (atmosferic) „Clima“, prin care intenționa a colonisa prea de timpuriu, „idea de stat“ tomnatic prin ținuturile nóstre.

Priveam curios la desbaterile lor, și mă indigna nepatriotismul, de care sunt capabile.

Veri de-a rëndul respiră și plutesc prin „aer maghiar“, beau și se alintă pe „apă maghiară“, prind și mânca „musce maghiare“, își zidese case din „tină maghiară“ și nici atâta considerație n'au față de cei ce le permit ca să se îndópe „de o mie de ani“, cu atâtea „bunătăți maghiare“, ca cel puțin în intruniri publice să folosescă „mijlocul de înțelegere comun“, idiómul iubilanților milenari.

În adevăr nu se pot aseména nici cu găinile oltenilor în prîvința „patriotismului“.

Destul că în urma consultațiunilor iubitele rându-nici în curénd au trecut munții pe urma lui Radu Negru, și până în țara dorobanților, patria Ligei nu s'au mai oprit.

Și eu priveam cum se duceau rënduri-rënduri și cugetam la „marele pesimist, Eminescu:

„Peste vîrf de râmurele
Trec în stoluri rîndunele
Ducénd gândurile mele
Și norocul meu cu ele...“

Și.... sapî grópa altuia și cađi în ea. Chiar în acea poziție am ajuns. Îmi va eși „vorbă slabă“, căci nu aflu cimentul stilistic — tranșițiunea — prin care s'leg acesta introducere de tractarea ulterióră în cadrul titulei „vorbă slabă“.

Ei, am aflat. Ne-a rēmas o iubită „Rândunică“, ce s'a aclimatisat cu mediul nostru atmosferic și de dorul duselor sorióre, vreau să mă întrețin cu ea despre unele lucruri hazlii, din țara, unde sótele ei sunt numite „fetele lui Dumneđu“, pe cari dacă le atingi „iți sēcă mîna“.

Ce vreau să înțeleg sub „vorbă slabă“, o esplic cu prea cunoscuta întēmplare a unui primar din Făgăraș.

În timpurile mai vechi, adecă, pe când românii erau grănițeri, un căpitan, ce conducea două compănii de soldați la Brașov, au poposit preste nópte în Făgăraș. Diminéta următóre, se scólă căpitanul rêu dispus și întrébă pe primarul, cât mai e până la délul Perșanilor și cum e drumul pe acolo. Primarul, care scia, că pe la délul Perșanilor se țin hoți, credea că de-aceea e căpitanul îngrijit și rêu dispus, deci îi spune cum e și cum nu e, ér „despre partea hoților, ne féj semit“ dle căpitan, m'am îngrijit eu. Companiile D-vóstre vor fi insoțite de doi dintre cei mai viteji panduri ai mei: Pista și Istok, cari vē vor strecura până afară din raionul hoților, la Vlădeni. Nici un fir de păr nu vē va cădea din cap.

— „Dummer Kerl von Fogarasch“ — dise căpitanul bufnind de ris în fața precautului patriot. Și „vorbă slabă“ despre Făgăraș a rēmas până în điuva de ađi.

Acésta însē nu e vina oltenilor, căci nu român a fost cel ce s'a imbiat cu vitēza gardă.

Mai sunt pe la noi însē și alte „vorbe slabe“ despre comune romănesci, prin ai noștrii cauzate. Nu le voiu înșira pe tóte cu numele, căci ținénd mult la pelea mea, mi-e frică să nu mi-o argăsescă cineva cum au făcut și altora, cari s'au ocupat numai verbal cu acésta cestiune.

Voiu đice mai întâiu ceva în general.

Locuitorii Țarei-Oltului se numesc de cătră Ardeleni, Olteni și Gogani. Êr că „Țara-Oltului“ nu totdeuna a fost impreunată cu Ardélul, servesce ca dovadă și faptul, că Oltenii când trec Oltul spre nord, đic: „Mē duc în Ardél“ întocmai ca Ardélénul luat cătană: „sănētate bună Ardél, că mē duc în Deva“.

Oltenii își laudă țara astfel:

„Dragă Țara-Oltului,
Câte lunci
Atâtea cruci
De-a dragul sē te tot duci;
Da, Țara Ardealului
Câte lunci
Atâtea furci
De urit sē nu te duci.“

Ardelenii la rëndul lor, nu-și laudă țara, dar rēspund tot în poesie:

Țara-Oltului;
Para focului
Țară de ocară
Pită de săcară.

Așa se mîncă din gură Oltenii cu Ardelenii. Vorbă slabă. Căci Țara Oltului e roditóre și cultivată ca o grădină, și Olteanul e sprinten ca un cerb, ager ca un șoim, treaz la minte, lucrător ca un bou, cruțător până la egoism, față de ai sēi și îngâmfat, dar timid față de „domni“.

(Va urma.)

Brebenel.

FELIURITE.

Una și alta.

Intre prietini. A. Sunt tare necăjit, că nevastă-ta încă a cetit scrisoarea, ce ți-am trimis-o. Tu ai afirmat cu totă siguranța, că nevasta ta îți respectă epistolele.

B. In principiu da . . . dar tu cum ai fost așa de negândit de ai scris pe plic: *confidențial*? Acesta a fost pricina.

* * *

Frumseța femeilor. Este știut, că la femei frumseța care poate să existe la vârsta de 40 ani, este mai puțin atrăgătoare decât în etatea înfloritoare de 16 ani. Însă dacă femeia trăiește în armonie cu legile naturii, fie-care perioadă a vieții sale, îi dă un farmec particular. Frumseța fizică a femeii poate dura ca să dăcem astfel până la sfârșit. Frumseța nu ajunge la culme înainte de 35 sau 40 ani. Elena din Troia, la 40 ani era în apogeul frumseței sale, Aspasia avea 36 ani când s'a măritat cu Pericle și a fost frumoasă, mulți ani după aceea. Cleopatra trecuse de 30 ani când întâlni pe Antoniu. Diana de Poitiers avea 36 ani când cuceri inima lui Enric II. Ana de Austria la 38 de ani era considerată ca cea mai frumoasă femeie din Europa. Dăma de Maintenon avea 43 de ani când se unii cu Ludovic XIV și Caterina a Rusiei 33 ani, când se sui pe tron pe care îl ocupă 35 ani. Domnișora Mars era prea frumoasă la 45 ani și dăma Récamier întră 35—55 ani. Pasiunile cele mai tari și mai durabile, nu sunt inspirate de femei de 22 ani.

* * *

Originea plantelor de nutrământ. Dintre spicose cel mai vechiu e grăul, care se cultivă preste tot locul, afară de regiunile polare; spre nord se cultivă până la insula daneză Laaland. Grăul era cunoscut și la vechii egipteni, deoarece în multe morminte de-ale vechilor egipteni s'au găsit fire de grâu. Patria originară a grăului este Egiptul, Grecia și Asia-Mică.

Orzul tot de aici își trage originea, dar s'a răspândit cu mult mai târziu, decât grăul.

Despre seacă numai în secolul prim după Chr. face pomenire istoricul Pliniu.

Ovėsul încă e vechiu; patria originară a lui se crede a fi ținutul de pe malurile mării de Nord în Europa. Cultivarea lui s'a început în evul mediu, în părțile nordice ale Alpilor.

Vinul era cunoscut pe timpul lui Homer și în Grecia cultura viei era în stare înfloritoare cu 1100 de ani înainte de Christos. În Asia se face amintire despre vin pe timpul lui Noe, așadar cu vre-o 2000 de ani înainte de Chr. Se crede, că vița de vie e originară din Caucas.

* * *

De-ale limbei chineze. Streinii, cari locuiesc în China s'au disputat mult, că ore exprimă vătămăre cuvântul *Vo*, cu care au numit chinezii pe iaponezi, în declararea de rebel din August? Chinezii au numit Iaponia în timpul din urmă *Ii-Kuo*, adică țara sorelui răsăritor, sau *Ii-Pen*, adică Iapan. După cum afirmă un savant din Shangai, cuvântul *Vo*, care însemnă supus sau inclinat și învârtitor, nu e vătămător, deoarece chinezii în decurs de 1600 de ani au numit astfel Iaponia. De altcum diplomații chinezi se folosesc adeseori de împrejurarea, că europenii nu știu perfect limba lor și în tractatele cu puterile europene viră cuvinte vătămă-

tore. Puterile europene însă au angajat tâlmaci, în cari au avut încredere și astfel au datorit în urma unor lungi pertractări numele statelor europene. Astfel Englitera în chinezese se cheamă *Ing-Kuo*, adică „țara înfloritoare“, Franția *Fa-Kuo*, adică „țara ce respectă legile“ și Germania *Pu-Kuo*, adică „țara virtuoasă“.

Anecdote.

Prunele țiganului.

Din țigani vezi tot ferari
Lăcătuși și lăutari,
Dar se vezi un bucătar
Sau poate și-un grădinar
De țigan, ar fi minune
De s'ar duce veste 'n lume.

Asta n'a fost nici n'a fi
Până lumea va trăi,
Căci el n'are omenie
Ca să stea 'n bucătărie,
Să-l pui să-ți facă bucate
Ți-ai face numai păcate,
Nu-i destul cât ar mânca,
Dar el te-ar mai și fura.

Că năravul lui e rău
Bate-mi-lar Dumneșeu.
Ni se spune c'un boer
Având prune fel de fel,
P'un țigan a fost chemat
Să-l trimită în alt sat,
Ca să ducă de cu sôre
Două prune ș'o scrisore,
Unui prietin ce dorea
Prunele a le gusta:

„Cunosci pe popa țigane?“
„Cunosc prea bine cocône.“

„Ei, acolo se te duci
Cu aceste prune dulci,
Să-i dai și asta scrisore
Și să-i spui ș'o salutare,
Înțeles-ai mei țigane?“

„Înțeles-am de cocône.“
„Acum hai plăcă d'aci,
Nu te mai tot învêrti.“

„O să plec cocône 'ndată,
Că mi le-am pus toate gata,
Prunele și cu scrisoarea;
Dar să-mi dai și salutarea.“

„Bată-te sfânta scriptură,
Aia ai s'o dăci din gură.
Priceput-ai mă sau ba?“

„Priceput Măria Ta.“

Acum se ia și pornesce,
De loc nu mai zăbovesce;
Dar pe drum el cum mergea
Tot la prune se uita,
Num' odată se opresce
Și în sine își vorbesce:
O să mânc și eu o prună,
Popii îi duc numai una.
Câte-au fost n'are să scie,
Că nu-i nime car' să-i spue
Și prea mult nu s'a gândit,

Ci pruna a înghițit.
 Și se duse fără frică
 Par' că n'a făcut nimică.
 Și vorbind așa mai multe
 Să vedu la popa 'n curte:
 „Sărut mâna prea sfințite,
 Boierul meu Vă trâmite
 Două prune și o scrisore
 Și din gură salutare,
 Ba nu două sărut mâna,
 El trâmite numai una“.
 Popa desfăcând scrisorea
 Vede îndata erorea:
 „Bine mēi, dar ce minune,
 El mi-a scris de două prune
 Și tu-mi arēți numai una“.
 „De părinte, sărut mâna
 În scrisore e minciună
 Sau face boierul glumă,
 Sau e hibă 'n numărat,
 Că numai una mi-a dat.
 De mâncat se nu gândesci,
 Că eu părinte postesc“.
 „Bine mēi, tu te faci prost,
 Dór și prunele-s de post;
 Nu mai umbla cu minciuna
 Spune-mi cum ai mâncat pruna?“
 „Apoi de, Măria Ta
 Am mâncat-o uite-așa...“
 Și luând și pe cealaltă
 O înghite-aci pe dată.
 Ce-a mai fost și ce-a urmat
 Numai sciu, că mi-am uitat.

Ploiesci, August, 1894.

Ioan Căndea.

* * *
Optimism și pesimism. Ilustrare energetică a optimismului și pesimismului:

Optimistul trecând prin o baltă, s'a împedecat și a cădut în tină cât a fost de lung, el însă a dis: *era să cad.*

Pesimistul abia s'a împedecat puțin și spunea: *am cădut.*

Deslegarea gâciturii din Nrul 17 al fōiei nōstre este următōrea:

Mintea.

Te măresc fînță fără de început
 Pentru tot ce vede ochiul meu sub sōre
 Pentru tot ce drēpta-ți sântă a făcut,
 Dela om și fiară până la cea flōre
 Care vegetēză numai un minut!
 Ce mē face însă, ca să te ador
 Este mintea Dōmne, care-mi strălucese
 Ca și un lucēfăr în al nopții nor.

Murēșan.

Deslegare corectă am primit dela dōmnele, d-rele și domnii: Sofia Cothișel (Certege), Cornelia Stoica (Sēliște), Măriōra Chiorean (P. Cian), Iosefina Marciaș, Victor Roșca (Alba-Iulia), Amalia Simon (S. Georgiul de Cāmpie), Hortensia Penceiu (Zernești), Olimpia și Augusta Vlăduțiu, Liviu Cigărean și Emil Cigărean (Turda), Vicențiu Orășan (Sibiu), Nicolau Onciul (Uzdin), Nicolau Popoviciu (B. Comloș), Ioan V. Tătar, Toma Cornea (Budapesta), Eugenia Mețian Erceana (Brăila), Iustin L. Nestor (Blaș), G. Lipovan (Maciova), Andreiu Badiu (Sibiu), Mariți Bologa (Turda), Ioan Borlea (Arad),

Lucreția Magda (Feneș), Cornelia și Lucreția Gotheas (Baru-Mare), Lucreția Foltuț (Făgăraș).

Premiul la sortare l'a câștigat dl Nicolau Popoviciu.

Găcitură de șac.

De N. P. R.

		ur-	bi-				
		alt	cia				
de	mă	rea-ți	din	iu-	i		
ea	Căci	cât	a-	pe	cel		
		nu	su-mi				
		tă;	pă-				
		vi-	a-				
		mēnt.	na-				
		vu	Și				
		chi-	fu				
		iți	tă;	mai	în-		
	ba-	ța-mi	ea	vi-	că	tu	
rîn-	ță	tă	schim-	tăđi	sfânt,	mea	în-
Tó-*	ne	do-	a-	a	esti	as-	Căci

Să pōte deslega după săritura calului.

Terminul de deslegare este până la 17/29 Octobre.

Intre abonați, cari vor deslega-o corect, se va sorta portretul A. S. Regale principelui Ferdinand, moștenitorul tronului României (Format mare).

Corespondența.

I. C. Ploiesci, Ciprian în S. Din cele trimise se vor publica pe rând.

Spar. Bucuresci. „Mulțămitele nōstre pentru cele trimise. Vē rugăm schimbul cu „Gen-n“.

Brebenel. Precum veđi se publică; sunt bune. Te rugăm continuă cu încetul. Dacă sunt triviale, acele trebuie lăsate la o parte.

P. dela Cluș. Mulțămite.

A. F. Car. Nu se pōte publica; serie mai bine în prosă.

N. G. Ț. în Petr. Nrii ceruți se vor trimite, dar Vē rugăm pentru abonament.

Red.